

Sinop Boyabat İlçesi'ndeki Erken Cumhuriyet Dönemine Ait İlkokul Yapılarının Morfolojik Olarak İncelenmesi

A Morphological Investigation Of Early Republic Period Primary School Buildings In Sinop Boyabat District

Öğr. Gör. Tümay GÜNEŞ

ORCID: 0000-0002-0345-4900 ♦ Sinop Üniversitesi Boyabat Meslek Yüksekokulu, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü ♦ tumaygunes@sinop.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Selim KARTAL

ORCID: 0000-0003-4269-0786 ♦ Iğdır Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Tasarım Bölümü ♦ selim.kartal@igdir.edu.tr

Özet

Cumhuriyet'in kuruluşunun ilk yıllarından itibaren yoğun modernleşme hareketinin olduğu süreç (1920-1950) Erken Cumhuriyet Dönemi olarak bilinmektedir. Bu dönemde inşa edilen kamu yapıları arasında yeni rejim ideolojisinin yaygınlaştırılarak geliştirilmesi açısından eğitim yapıları önem kazanmıştır. İlkokulun zorunlu olduğu ve yeni bir eğitim sistemi modelinin gelişmesiyle beraber eğitim yapılarına duyulan ihtiyaç artmıştır. Maarif Vekaleti bünyesinde hazırlanan tip projeler diğer kamu yapıları gibi dönemin Neo-Osmanlı ya da Birinci Ulusal Mimarlık tarzı hâkim mimari çizgilerini ve karakterini yansıtmaktadır. Tip projeler yapının inşa edildiği yerin özelliğine ve ihtiyacına göre bazı farklılıklar içermektedir. Bu bağlamda çalışma alanı olarak Sinop ilinin önemli bir geleneksel sivil mimari dokusuna sahip Boyabat ilçesinde inşa edilen Erken Cumhuriyet Dönemine ait tescilli durumda bulunan eğitim yapıları seçilmiştir. Bu yapılar İnönü İlköğretim Okulu, Dumlupınar İlköğretim Okulu ve Kız Meslek Lisesi'dir. Bu binalar vaziyet, plan ve cephe düzleminde ele alınmış, strüktür, malzeme, form kompozisyonu-kütle çözümlenmeleri, mekânlar arası ilişkiler ve ilişki çözümlenmeleri şeması ile morfolojik analizleri yapılmıştır.

Literatürde incelenen Erken Cumhuriyet Dönemi ilkokul binalarının plan özellikleri H, Dikdörtgen, L, T, U plan şemaları olarak sınıflandırılabilir. Bu plan şemalarının dışında buldukları bölgeye göre tasarlanmış serbest plan şemaları da bulunmaktadır. İlköğretim binalarını cephe özelliklerine göre balkonlu, orta aks girişli ve köşe aks girişli olmak üzere üç ana gruba ayırmak mümkündür. Sinop'un Boyabat ilçesinde bulunan Kız Meslek Lisesi (Eski Dumlupınar İlkokulu) ve İnönü İlkokulu, Erken Cumhuriyet Dönemi mimarisi etkisinde, tabanda dikdörtgen alan üzerine H plan tipinde inşa edilmiş eğitim yapılarıdır. Dumlupınar İlköğretim Okulu ise Erken Cumhuriyet dönemi tipi projelerden farklı olarak Z plan tipinde serbest plan şemasıyla inşa edilmiştir. Kız Meslek Lisesi ve İnönü İlkokulu çatı formu, cephe simetrisi ve orta eksenden girişliyle I. Ulusal Mimarlık Dönemi yapılarına benzemektedir. Dumlupınar İlköğretim Okulu cephe özellikleri bakımından diğer iki okuldan farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Erken Cumhuriyet Dönemi, Eğitim Yapıları, İlköğretim yapıları, Boyabat

Extended Abstract

The period in which there was an intense modernization movement from the first years of the foundation of the Republic (1920-1950) is known as the Early Republican Period. Early Republican Period in itself; The First National Architecture Period, which emerged in 1908 and dominated until the 1930s, the rational-functional architectural period that started after the 1930s and continued until the 1940s, and finally, the period of architecture that started in the 1940s and dominated the 1950s. It can be classified as the Second National Architecture Period, in which the idea of returning to regional architecture with the idea of creating works in accordance with the conditions of the country gained weight.

The main objective of the primary education policy of the Early Republican Period was to increase literacy in a short time and to develop the ideology of the new regime by spreading it. Therefore, importance was given to the design and construction of many primary school buildings of different scales and features. Within the conditions of the First National Architectural Period, certain types of projects were created and tried to be implemented. The type projects prepared within the body of the Ministry of Education reflect the dominant architectural lines and character of the Neo-Ottoman or First National

Architecture style of the period, like other public buildings. One of such projects is the Gazi and Latife schools built in Ankara. This project, designed by Mukbil Kemal Taş, was one of the most implemented projects in the Early Republican Period.

The project, which is the first example of Gazi Schools opened in every city throughout the country in the Early Republic Period, designed with a symmetrical plan understanding, consists of a rectangular mass in the north-south direction in the middle and outflowing masses adjacent to it. The roof of the building, which has wide eaves, is covered with hipped and tiles. The fringes of the masses that protrude at both ends of the rectangular mass are made wider. The entrance doors of the school have low arches. Apart from that, the windows on the lower floor have low arches, while the windows on the upper floor have pointed arches. Type projects contain some differences according to the characteristics and needs of the place where the building is built.

Examples of this type of project, which were implemented in the Early Republican Period (1920-1950), were also built in the Boyabat district of Sinop. During this period, there are three Republican Period primary school buildings in Boyabat district. These structures are Girls' Vocational High School (Former Dumlupınar Primary School), İnönü Primary School and Dumlupınar Primary School. These schools are located in the center of the district. Today, only Dumlupınar Primary School serves in accordance with its original function.

Within the scope of this study, Girls' Vocational High School (Old Dumlupınar Primary School), İnönü Primary School and Dumlupınar Primary School were handled in the plane, plan and facade, structure, material, form composition-mass analysis, spatial relations and relationship analysis scheme and morphological analyzes were made. .

The plan characteristics of primary school buildings examined in the literature in the Early Republican Period can be classified as H, Rectangle, L, T, U plan schemes. Apart from these plan schemes, there are also free plan schemes designed according to the region they are located in. It is possible to divide primary school buildings into three main groups according to their facade features: balconies, entrances from the middle axis and entrances from the corner axis.

When the Vocational High School for Girls, İnönü Primary School and Dumlupınar Primary School are examined on the site plan, it is seen that the orientation of each building is different. The approach to the buildings is with a direct connection from the main road to the garden in the Girls' Vocational High School, a separate road special for the school from the side street in the İnönü Primary School, and the entrance to the school garden from the street road in the Dumlupınar Primary School. There are two main entrances to the Girls' Vocational High School, a main and a warehouse entrance to the İnönü Primary School, a main entrance to the Dumlupınar Primary School on the ground floor and one for the first floor, and two exits to the backyard.

Girls' Vocational High School (Former Dumlupınar Primary School) and İnönü Primary School located in the Boyabat district of Sinop are educational buildings built as H-plan type on a rectangular area at the base under the influence of Early Republican Period architecture. In the general plan scheme, an H-plan type appearance has been given by overflowing the corner masses from the main walls. It has similar plan features with the type projects drawn by Mukbil Kemal Taş, the architect of Gazi and Latife Schools. Girls' Vocational High School (Former Dumlupınar Primary School) and İnönü Primary School reflect the characteristics of the I. National Architecture Movement. Dumlupınar Elementary School, on the other hand, was built with a free plan scheme as Z plan type, unlike the Early Republic period type projects. Since Dumlupınar Elementary School is located in an environment where there are examples of traditional civil architecture, it is understood that the plan scheme is shaped freely according to the needs. There is no symmetry in the plan and facade plane. Access to some places is in the form of space within the space, and there is no direct connection from the circulation areas. The plan scheme of this school differs from the Girls' Vocational High School (Old Dumlupınar Primary School) and İnönü Primary School in this respect.

Girls' Vocational High School and İnönü Primary School are similar to the structures of the I. National Architecture Period with their roof form, facade symmetry and entrance from the middle axis. Dumlupınar Elementary School differs from the other two schools in terms of its facade characteristics. While entrance is provided from the middle axis in Girls' Vocational High School and İnönü Primary School, entrance is provided from the corner axis in Dumlupınar Primary School. The facade of Dumlupınar Elementary School with rectangular windows is plain and simple.

As a result, Girls Vocational High School and İnönü Primary School show the characteristics of the I. National Architecture Period in terms of plan scheme and facade characteristics, and Dumlupınar Primary School shows the characteristics of the Second National Architecture Period.

Keywords: Early Republican Period, Educational Buildings, Primary Education Buildings, Boyabat

Giriş

Türkiye Cumhuriyeti, kuruluş sürecinden itibaren kimliğinin tanımlanması, kurumlarının oluşturulması ve çağdaş bir yaşam şeklinin hayata geçirilmesini amaçlayan geniş ve kapsamlı reformlara tanıklık etmiştir (Kul, 2011). Bu reformları her alanda görmek mümkündür. Hukuk, siyaset, mimarlık ve eğitim gibi birçok alanda köklü değişimler yaşanmıştır. Modern Türkiye'nin temellerinin atıldığı Erken Cumhuriyet Dönemi'nde (1920-1950) öncelikle ele alınan konulardan biri eğitim olmuştur (Şahin, 2019). Bu dönemde millete ulusal kimlik kazandırıp Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsetmek için en önemli araçlardan biri olarak eğitim görülmüştür. Eğitim sayesinde modern Türk toplumu hızla oluşturulabilecek ve aynı zamanda ulusal kimlik ön plana çıkarılabilecekti. Eğitim alanında oluşan bu reform hareketi eğitim politikalarını olduğu kadar eğitim yapılarını da etkisi altına almıştır (Alpagut, 2005).

Cumhuriyet öncesi dönemde eğitim sisteminin temel kurumlarını sıbyan mektepleri ve medreseler oluşturmaktaydı. Cumhuriyet'in ilanı sonrası Osmanlı'dan kalan bu eğitim yapıları içinde bulunan dönemin ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kaldıkları için yerlerine günün mekânsal ihtiyaçlarını karşılayabilen okullar yapılmıştır. Böylece sıbyan mekteplerinde verilen ilköğretim seviyesindeki eğitimin ilkokullarda, ortaöğretimin ise rüştiye, idadi ve sultanilerin yerine ortaokul, lise ve meslek liselerinde ve son olarak da yüksekokul düzeyindeki eğitimin medreseler yerine üniversitelerde verilmesi uygun görülmüştür. Böylece eğitim yapılarının Cumhuriyet döneminin eğitim politikaları doğrultusunda yeniden planlaması yapılmıştır. Yeni eğitim yapıları Cumhuriyet'in temel değerlerinin mimari gereksinimlerini karşılayabilecek özelliğe sahip olmuştur. Bütün eğitim kurumları tek bir merkeze bağlanarak bu merkez tarafından kontrol edilmeye başlanmıştır. Ayrıca kız ve erkek öğrencilerin birlikte derslere katıldığı karma eğitim sistemine geçiş yapılmıştır (Işık, 2010). Erken Cumhuriyet Döneminde geliştirilen eğitim politikaları kapsamında bütün kademelerdeki eğitime önem verilmiştir. Ancak genç bireyleri cumhuriyet rejiminin hedefleri doğrultusunda yetiştirmek için ilköğretim eğitiminin ülke çapında yaygınlaştırılmasına çalışılmıştır. Bu kapsamda "Her mahalle ve köye bir okul" inşa edilerek eğitimin temelini oluşturan ilköğretim eğitimi ülkenin tamamına ulaştırılarak yaygınlaştırılmıştır. Bu eğitim politikalarına bağlı olarak temel eğitimin verildiği ilkokul yapılarının tasarım ve inşasına büyük önem verilmiştir. Ülke genelinde inşa edilen ilkokul binalarının sayısı artarak kamu yapıları içinde en çok inşa edilen tek yapı türü olma özelliği kazanmıştır (Kul, 2011).

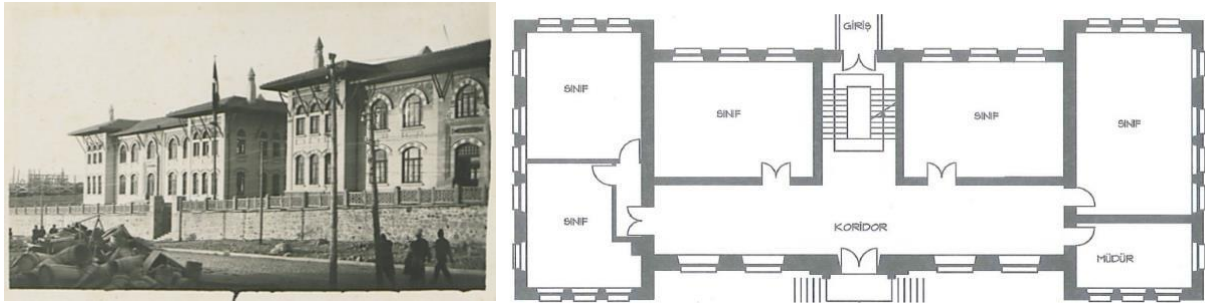
Bu çalışma da Sinop ilinin geleneksel sivil mimari dokusuna sahip olan Boyabat'taki Erken Cumhuriyet dönemi ilkokul yapıları irdelenmiştir. Bu yapılar vaziyet, plan ve cephe düzleminde ele alınmış, strüktür, malzeme, form kompozisyonu-kütle çözümlenmeleri, mekânlar arası ilişkiler ve morfolojik analizler aracılığıyla karşılaştırılarak incelenmiştir.

Erken Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Yapılarının Plan ve Cephe Özellikleri

Cumhuriyet'in ilanından önce eğitimin ilk kademesini oluşturan sıbyan mekteplerinin kendine ait bir okul binası yoktu. Bu eğitim kurumu mahallelerde bulunan cami, mescit ve büyük evlerin odalarında eğitim faaliyetlerine devam ediyordu (Işık, 2010). Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte eğitim alanında yaşanan gelişmelere bağlı olarak temel eğitimin verildiği ilkokullar bütün eğitim kademeleri içinde önemli bir konuma gelmiştir. Buna bağlı olarak kentlerde, kasabalarda ve köylerde herkesin temel eğitim alması için ilköğretim yapıları inşa edilerek ülke genelinde eğitim yapıları yaygınlaştırılmıştır. Bu dönemde inşa edilen ilkokullar Erken Cumhuriyet Dönemi mimari özelliklerini yansıtmaktadır. Ankara'da inşa edilen Gazi ve Latife okulları bunlardan bir tanesidir. Mukbil Kemal Taş tarafından

tasarlanan bu proje Erken Cumhuriyet Dönemi'nde en çok uygulaması yapılan projelerden biri olmuştur (Sahtiyancı ve Benli Yıldız, 2020).

Mukbil Kemal Taş tarafından ikiz olarak tasarlanan okullar Gazi Erkek İlkokulu ve Latife Hanım Kız İlkokulu olarak açılmış daha sonra karma eğitime geçilmesi ile ismi Gazi İlkokulu olarak değiştirilmiştir. Mustafa Kemal'e Atatürk soyadının verilmesinden sonra bu okulun ismi Atatürk İlkokulu olarak değiştirilmiş ve Erken Cumhuriyet Dönemi'nde ülke genelinde her kentte açılan Gazi Okulları'nın ilk örneği olmuştur. Ankara'da, Anafartalar Caddesi üzerinde yüksekçe bir konumda bulunan yapı bodrum üzerine iki kat olarak inşa edilmiştir. Simetrik plan anlayışıyla tasarlanan yapılar, ortada kuzey-güney doğrultusunda dikdörtgen kütle ile bunun iki yanına bitişik dışa taşan kütlelerden oluşmaktadır. Geniş saçaklara sahip olan yapının çatısı kırma ve kiremit ile örtülüdür. Dikdörtgen kütlelerin iki ucunda dışarı taşan kütlelerin saçakları daha geniş yapılmıştır. Okulun giriş kapıları basık kemerlidir. Bunun dışında alt katta bulunan pencereler basık kemerli iken üst kattaki pencereler ise sivri kemerlidir (Alpagut, 2005).



Resim 1 Gazi ve Latife Okulları Cephesi (<https://libdigitalcollections.ku.edu.tr/digital/collection/p21054coll3/id/8875/>) ve Zemin Kat Planı (Parlak ve Yıldız, 2017)

Gazi ve Latife okullarının projesi daha sonra ülke genelinde inşa edilen ilkokul yapılarında tip proje olarak kullanılmıştır.

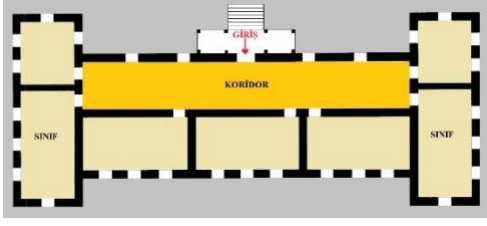
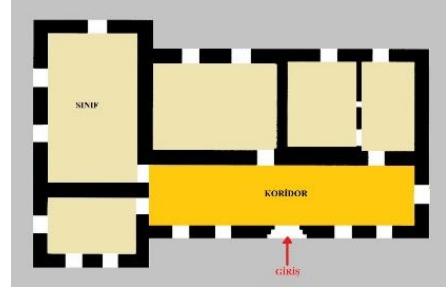
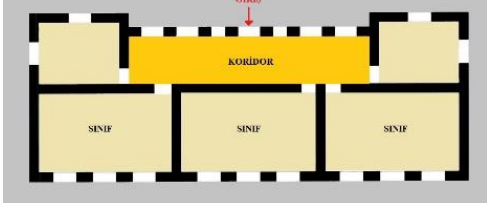
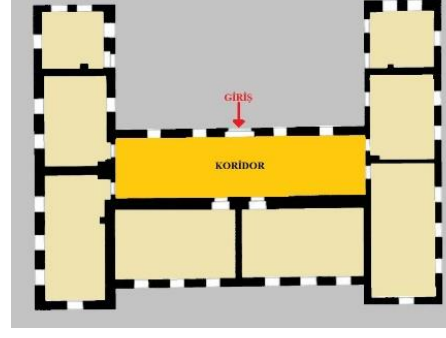
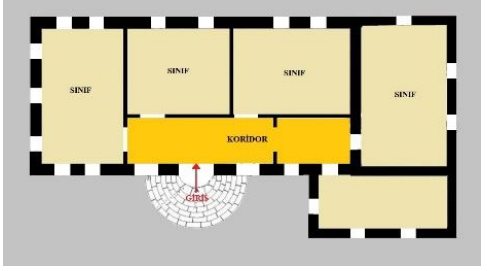
“Afyon Cumhuriyet, Afyon Kadınana, Ankara Mustafa Kemal, Çankırı Şabanözü, Çankırı İlgaz, Çankırı Çerkeş, Çankırı Yapraklı, Denizli İsmetpaşa (1933), Denizli Gazi / Atatürk (1931), Denizli 4 Eylül (1926-1928), İzmir Yıldırım Kemal (1927), İzmir Ödemiş Cumhuriyet, İzmir Halitbey (1929), Kayseri Cumhuriyet, Konya Karaman, Konya Hakimiyet-i Milliye, Konya İsmetpaşa, Konya Gazi Mustafa Kemal (1926-1938), Konya 23 Nisan Egemenlik, Konya Doğanhisar ve Yozgat Cumhuriyet İlkokulları bu tip projeye göre inşa edilmişlerdir” (Kul, 2011).

Dönemin gerek mimar sayısının az olması gerekse de her kentte mimar bulunmamasından dolayı eğitim yapıları tip proje olarak uygulanmıştır. Buna bağlı olarak eğitim yapılarının bazı farklılıklar dışında genelde benzer özelliklere sahip olduğu görülmektedir (Bozdoğan, 2012). Erken Cumhuriyet Dönemi'nde inşa edilen ilkokul yapılarının birçoğu dikdörtgen plan şemasına sahiptir. Bununla birlikte I ve U şeklindeki ilkokul plan şemalarının kullanıldığı yapılar da bulunmaktadır. Bunların dışında farklı örneklerinin de yer aldığı plan şemaları, sahip olduğu işleve bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Yapıların girişleri, genellikle orta aksta yer almaktadır. Girişlerin köşe noktalardan sağlandığı farklı örnekler de bulunmaktadır. Yapıların büyüklükleri, sınıf ve öğrenci sayısına, konumuna göre değişiklik göstermektedir. Aynı şekilde öğrenci sayısına göre sınıf sayısı, idari bölümler ve hizmet bölümleri oluşturulmuştur. Yapılar genellikle bodrum kata sahiptir. Şehirde inşa edilen ilkokullar özellikle merkez konumda bulunan ana caddeler üzerinde yer alırken köy ilkokulları ise köy merkezinde ve köy

mevdanlarına yakın yerlerle yapılmıştır (Parlak, 2018). Yeni yapılardaki sınıflar dikdörtgen formda ve yeni kullanılmaya başlanan yazı tahtasını görebilecek şekilde tasarlanmıştır (Işık, 2010).

Erken Cumhuriyet Dönemi ilkokul yapılarının plan karakteristikleri; H, Dikdörtgen, L, T, U plan şeması olarak Tablo 1'deki gibi incelenebilir. Bu plan şemaları dışında buldukları bölgeye göre tasarlanmış serbest plan şemalarına da rastlanmaktadır.

Tablo 1 Erken Cumhuriyet Dönemi ilkokul yapılarının plan şemaları

H Plan Şeması	T Plan Şeması
 <p><i>Kayseri Yeşilkent İlköğretim Okulu Plan Şeması</i> (Kaynak: Özbek, 2013).</p>	 <p><i>Kayseri Artmak Köyü İlkokul Plan Şeması</i> (Kaynak: Özbek, 2013).</p>
Dikdörtgen Plan Şeması	U Plan Şeması
 <p><i>Kayseri Zile Kasabası İlkokul Plan Şeması</i> (Kaynak: Özbek, 2013).</p>	 <p><i>Kayseri Kızık Köyü İlkokulu Plan Şeması</i> (Kaynak: Özbek, 2013).</p>
L Plan Şeması	
 <p><i>Kütahya Güney Köy İlkokulu Plan Şeması</i> (Kaynak: Çalbay, 2017)</p>	

İlkokul yapılarını cephe özelliklerine göre, balkonlu, orta akstan girişli ve köşe akstan girişli olmak üzere üç ana gruba ayırmak mümkündür (Tablo 2). Yapıların cepheleri, bulunduğu şehir ve oluşturulmak istenen etkiye göre şekillenmiştir. Cephelerde giriş önemli bir yer tutmaktadır. Zeminden basamakla ulaşılan girişler; bazı örneklerde orta aks üzerinde yer alır iken bazı örneklerde ise köşe aks üzerinde konumlanmaktadır. Köşe aksta bulunan girişler yüksek tutularak anıtsal bir görünüm elde edilmiştir.

Cephelerde her kat düzeyinde değişen kemerli pencereler yer almaktadır. İlkokul yapıları genellikle geniş saçaklı ve kırma çatılı bir cephe düzenine sahiptir (Parlak ve Yıldız, 2017).

Tablo 2 Erken Cumhuriyet Dönemi ilkokul yapılarının cephe karakteristikleri

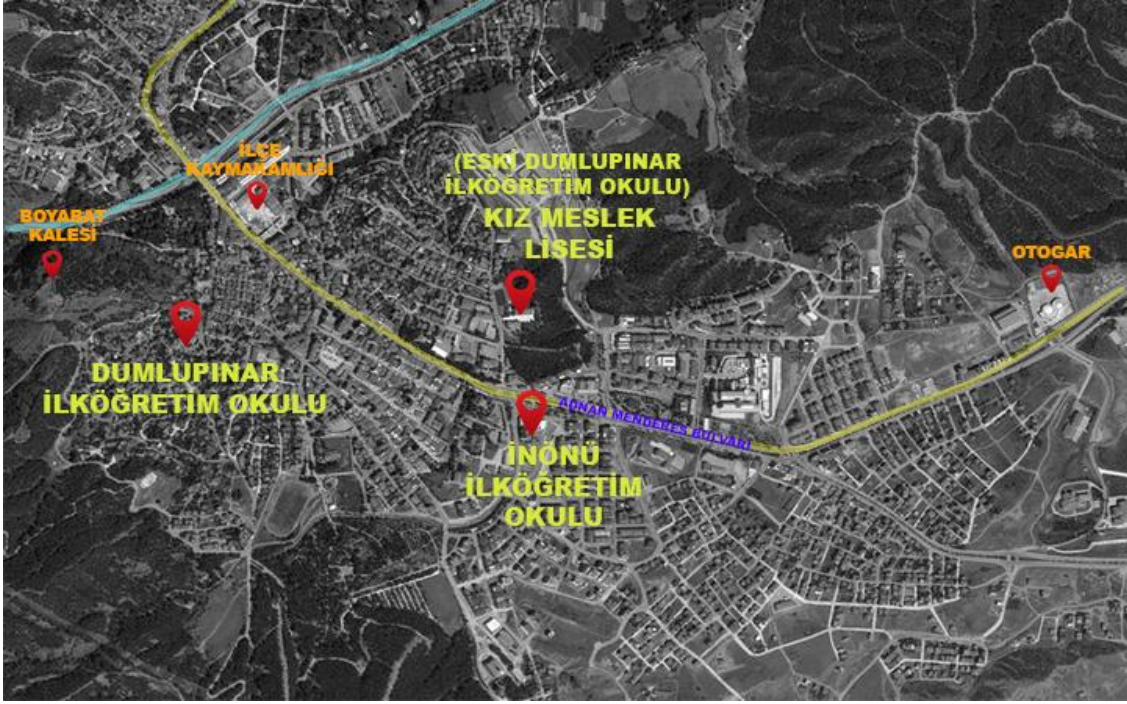
Balkonlu İlkokul Yapıları	Orta Aks Girişli İlkokul Yapıları	Köşe Aks Girişli İlkokul Yapıları
 <p>Naşa İlköğretim Okulu- Simav/Kütahya</p> <p>(https://pbs.twimg.com/media/Cw_xvesVXEAAAnf9.jpg:large)</p>	 <p>Orhangazi İlköğretim Okulu- Akçakoca/Düzce</p> <p>(https://duzce.ktb.gov.tr/TR-211453/tarihi-orhangazi-ilkogretim-okulu.html)</p>	 <p>Gazi Mustafa Kemal İlköğretim Okulu- Akşehir/Konya</p> <p>(http://wikimapia.org/29135848/tr/Gazi-Mustafa-Kemal-ilkogretim-Okulu)</p>

Yöntem

Bu çalışma da öncelikli olarak literatür çalışması yapılarak Erken Cumhuriyet Dönemi ilkokul yapılarının plan şemaları ve cephe karakteristikleri araştırılmıştır. Bu inceleme ile dönemin ilköğretim yapılarının plan şemaları ve cephe karakteristikleri belirlenmiştir. İkinci aşamada ise dönemin örneklerinden olan ilkokul yapılarının konumları ve yapı ile ilgili genel bilgiler verilmiştir. Daha sonra ilkokul yapılarının vaziyet planı, yapı yaklaşımı, form kütle ve mekânlar arası ilişkiler incelenmiş ve diyagramlarla desteklenmiştir. Son olarak da ilkokul yapılarının hem kendi içinde hem de döneminin örnekleri ile karşılaştırması yapılmıştır.

Sinop Boyabat İlçesi'ndeki Erken Cumhuriyet Dönemindeki İlkokul Yapıları

Erken Cumhuriyet döneminde ülke genelinde olduğu gibi Sinop'un Boyabat İlçesinde de ilkokul yapıları inşa edilmeye başlanmıştır. Bu ilkokul yapıları; Kız Meslek Lisesi (Eski Dumlupınar İlköğretim Okulu), İnönü İlköğretim Okulu ve Dumlupınar İlköğretim Okulu'dur. Kız Meslek Lisesi, eski Dumlupınar İlköğretim Okulu olarak 1949 yılına kadar hizmet vermiş daha sonra liseye dönüştürülmüştür. Kız meslek Lisesi ve İnönü İlköğretim Okulu ilçenin 1924 yılında yapılmış en eski eğitim yapıları olmuştur. İnşa edilen bu okullar ilçenin merkezi konumunda yer almaktadır. Bu okullardan Kız Meslek Lisesi ormanlık sayılabilecek yeşil bir doku içerisinde, İnönü İlköğretim Okulu yapıların yoğun olduğu bir alanda ve Dumlupınar İlköğretim Okulu geleneksel sivil mimari örneklerin var olduğu organik olarak şekillenmiş tarihi bir çevrede bulunmaktadır (Resim 2).



Resim 2 Sinop Boyabat İlçesi'nde inşa edilen ilkokulların mevcut konumu (Yandeks haritalardan düzenlenmiştir, 2023).

Bu ilkokul yapılarına ait, yapım yılı, bulunduğu mahalle, ada parsel, yasal kullanım durumu, yapım sistemi (strüktür), yapı malzemesi, kat âdeti ve çatı formu gibi genel bilgiler Sinop İli taşınmaz kültür envanterinden derlenen bilgilere göre Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3 Boyabat İlçesi'nde bulunan ilköğretim yapılarına ait genel bilgiler

Yapının Adı	Kız Meslek Lisesi	İnönü İlköğretim Okulu	Dumlupınar İlköğretim Okulu
Yapım Yılı	1924	1924	1940lar
Bulunduğu Mahalle	Cami-i Kebir	Kumluk	Gökdere
Ada-Parsel	124 - 4	136 - 22	214 – (4-5-6)
Yasal Durumu	Tescilli (23.10.1987)	Tescilli (23.10.1987)	Tescilli (21.10.1998)
Kullanım Durumu	İşlev değiştirmiştir.	Kullanılmamaktadır.	Kullanılmaktadır.
Mevcut İşlev Durumu	Bina İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü olarak kullanılmaktadır.	Restorasyon aşamasındadır.	Bina eğitim yapısı olarak kullanılmaktadır.
Yapım Sistemi	Yığma sistem	Yığma sistem	Yığma sistem
Yapı Malzemesi	Moloz taş+ kesme taş	Moloz taş+ kesme taş	Moloz taş+ kesme taş
Kat Adeti	Bodrum+2 kat	Bodrum+2 kat	1+(Kısmi 2 kat)
Çatı Formu	Kırma çatı	Kırma çatı	Kırma çatı

Kız Meslek Lisesi

Boyabat İlçesinde Cam-i Kebir Mahallesi'nde bulunan Kız Meslek Lisesi 1924 yılında Dumlupınar İlköğretim Okulu olarak inşa edilmiş ve 1949 yılına kadar ilkokul olarak kullanılmıştır. 1949 yılında işlev

değiştirerek Kız Meslek Lisesi olarak kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü olarak kullanılan yapının mimari özellikleri aşağıdaki gibidir.

Kız Meslek Lisesi (Eski Dumlupınar İlköğretim Okulu) tabanda dikdörtgen bir alan üzerine H plan tipi olarak inşa edilmiş tip proje uygulama örneklerindedir. Genel plan şeması içinde köşe kütlelerinin beden duvarlarından dışarıya taşırılması ile H plan tipi bir görünüm ortaya çıkmıştır. Okul iki katlı yığma sistemle inşa edilmiştir. Kıрма çatısı marsilya kiremit ile kaplıdır. Yapıya orta aksta yer alan kapıdan ana giriş sağlanmaktadır. Yapının ana girişine üç taraflı olarak yapılmış merdivenden ulaşılmaktadır. Giriş kapısı ahşap ve çift kanatlıdır. Kız Meslek Lisesi'nin giriş ve üst kat pencereleri basık kemerlidir. Yapının cephe elemanları simetrik bir düzen içindedir. Giriş kapısının sağ ve sol tarafında ikişerli pencereler kullanılmıştır. Üst katta kapı üstünde yer alan bölümde diğer pencerelerden daha geniş bir pencere bulunmaktadır. Üst katta kapı üstü bölüm hariç sağ ve sol bölümlerde alt kat pencere düzeni tekrarlanmıştır. Yapının çıkma bölümlerinde ise sıralı üçerli pencereler kullanılmıştır. Bütün pencereler sövelidir. Yapının her katını çevreleyen kat silmeleri bulunmaktadır. Ayrıca çıkmaların köşeleri dikeyde oluşturulan silmeler ile çevrelenmiştir. Binanın ana beden ve yan çıkmalarındaki saçakları çok geniş olmamakla beraber aynı boyuttadır (Tablo 4).

Tablo 4 Kız Meslek Lisesi (Eski Dumlupınar İlköğretim Okulu) cepheleri



Eski Durum (Sinop Kültür Envanteri, 2013)



Mevcut Durum (Yazarlar)

İnönü İlköğretim Okulu

Kumluk Mahallesi'nde bulunan İnönü İlköğretim Okulu 1924 yılında inşa edilmiştir. Yapı günümüzde restorasyon aşamasında olup restorasyonu tamamlandıktan sonra öğretmen evi olarak kullanılması planlanmaktadır. Günümüzde restorasyonu yapılan binanın mimari özellikleri aşağıdaki gibidir.

İnönü İlköğretim Okulu tabanda dikdörtgen bir alan üzerine H plan tipi olarak inşa edilmiş tip proje uygulama örneklerindedir. Genel plan şeması içinde köşe kütlelerinin beden duvarlarından dışarıya taşırılması ile H plan tipi bir görünüm ortaya çıkmıştır. İki katlı olarak inşa edilen yapı kıрма çatılı ve marsilya kiremiti ile örtülüdür. Yapının orta aksında bulunan girişine tek taraflı bir merdivenden ulaşılmaktadır. Giriş kapısı ahşaptan olup çift kanatlıdır. Giriş kapısı üstünde dışa taşkın küçük bir dikdörtgen balkon yer almaktadır. Balkon payanda ile desteklenmiştir. Girişin sağ ve sol bölümlerinde geniş ikişerli ve basık kemerli pencereler bulunmaktadır. Aynı düzen üst katta da tekrar etmektedir. Yapının çıkma kısmının ön ve arka cephesine bakan bölümünde üçerli basık kemerli pencereler kullanılmıştır. Çıkmaların sağ ve sol yan tarafına bakan cephesinde ise beş adet pencere bulunmaktadır. Pencerelerin sadece üst bölümünde söve kullanılmıştır. Ayrıca her katta kat silmeleri mevcuttur (Tablo 5).

Tablo 5 İnönü İlköğretim Okulu cepheleri*Eski Durum (Sinop Kültür Envanteri, 2013)**Mevcut Durum (Yazarlar)*

Dumlupınar İlköğretim Okulu

Gökdere Mahallesi'nde bulunan Dumlupınar İlköğretim Okulu 1940'lı yıllarda inşa edilmiştir. Yapı günümüzde de özgün işlevini koruyarak eğitim yapısı olarak kullanılmaktadır. Okulun mimari özellikleri aşağıdaki gibidir.

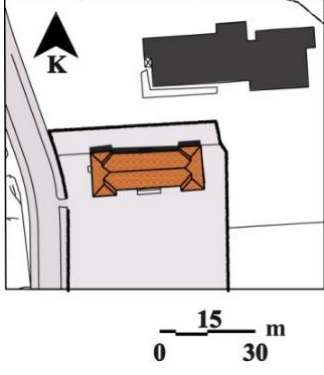
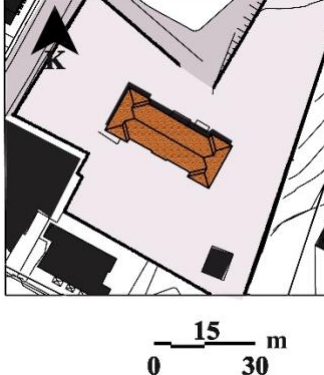
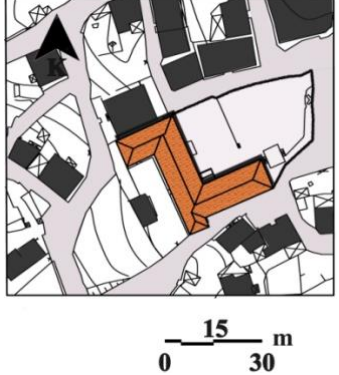
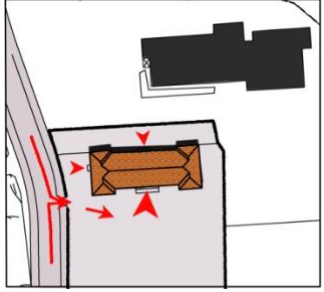
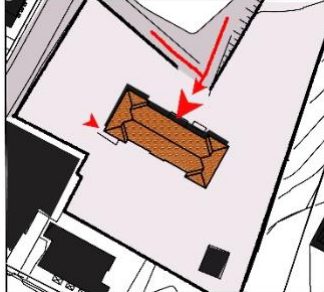

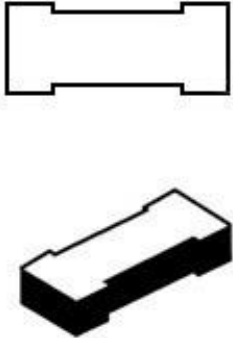
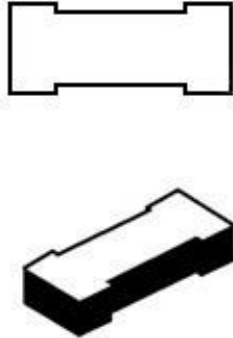
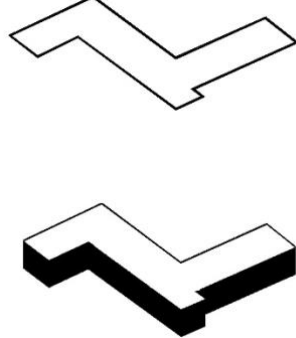
Dumlupınar İlköğretim okulu tabanda üç dikdörtgen form yardımıyla oluşturulmuş Z tipi plan şeması özelliği göstermektedir. Serbest ve simetrik olmayan bir plan şemasına sahip olan okulun sağ taraftaki kütlesi tek kat sol taraftaki kütlesi ise iki kat olarak kesme taştan inşa edilmiştir. Yığma sistemde yapılan bina kırma çatılı ve marsilya kiremit ile örtülüdür. Yapıya giriş köşe akstan merdiven ile sağlanmaktadır. Yapının giriş kapısı çift kanatlı ve demirden yapılmıştır. Dikdörtgen pencereye sahip olan yapının pencere söveleri ve kat silmesi bulunmamaktadır. Cephelerde sıralı ikişerli, üçerli dörderli, beşerli ve yedişerli pencereler kullanılmıştır (Tablo 6).

Tablo 6 Dumlupınar İlköğretim Okulu cepheleri*Eski Durum (Sinop Kültür Envanteri,2013)**Mevcut Durum (Yazarlar)*

Kız Meslek Lisesi, İnönü İlköğretim Okulu ve Dumlupınar İlköğretim Okulu vaziyet planı düzleminde incelendiğinde her bir yapı yönelmelerinin farklı olduğu görülmektedir. Binalara yaklaşım, Kız Meslek Lisesi'nde ana yoldan direkt bahçeye bağlantıyla, İnönü İlköğretim Okulu'nda ara sokaktan okul için özelleşmiş ayrı bir yolla, Dumlupınar İlköğretim Okulu'nda ise sokak yolundan okul bahçesine giriş şeklindedir. Kız Meslek Lisesi'ne bir ana iki yan giriş, İnönü İlköğretim Okulu'na bir ana ve depo girişi, Dumlupınar İlköğretim Okulu'na zemin kat ve birinci kat için birer ana giriş olmak üzere toplamda iki ana giriş ve arka bahçeye iki çıkış bulunmaktadır. İlköğretim binalarının form ilişkisi incelendiğinde prizmatik bir kütle plastiğine sahip olduğu görülmektedir. Kız Meslek Lisesi ve İnönü İlköğretim Okulu

H bir formla Dumlupınar İlköğretim Okulu ise Z denilebilecek bir formla tasarlanmıştır. Bu ilkokullara ait vaziyet planı, yapı yaklaşımları ve yapı formları Tablo 7'de gösterilmiştir.

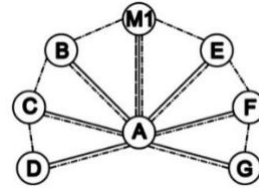
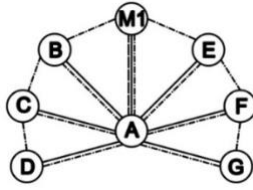
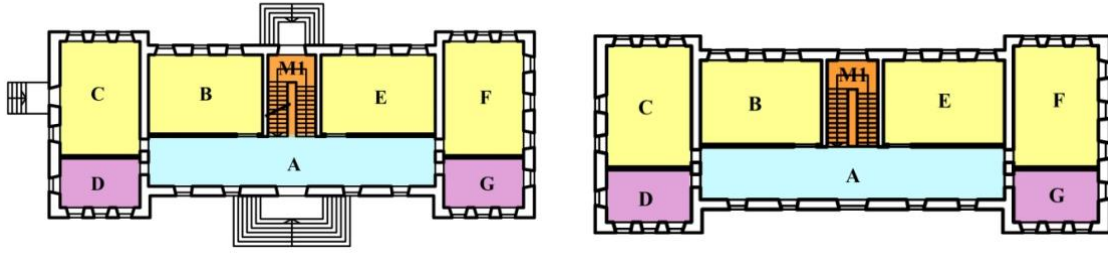
Tablo 7 Boyabat İlçesi'nde bulunan ilköğretim yapılarına ait vaziyet planı, yapı yaklaşımı ve form kütle ilişkisi

	Kız Meslek Lisesi	İnönü İlköğretim Okulu	Dumlupınar İlköğretim Okulu
Vaziyet Planı			
Yapı Yaklaşımı			
Form Kütle İlişkisi			

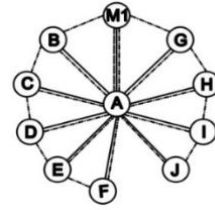
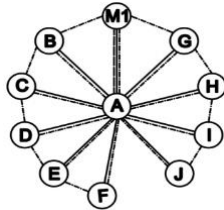
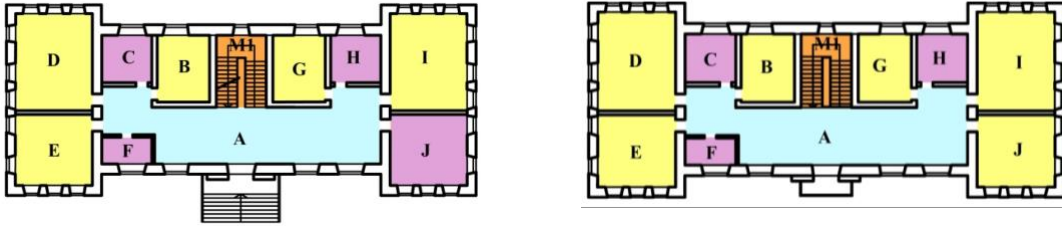
Steadman "Mimari Morfoloji" başlıklı kitabında tasarımın mimari elemanların kompozisyonu ile ilgilendiği ve bu elemanların bir araya gelme sürecinin belirlenmesinde mekânlar arası ilişkinin çözümlenmesinin önemli olduğunu vurgulamıştır (Steadman, 1983). Bu bağlamda incelenen ilkokul yapılarının plansal düzlemde mekânlar arası ilişkileri ve ilişki çözümlenmeleri Steadman yöntemi ile analiz edilmiştir. Hazırlanan morfolojik organizasyon şeması Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8 Boyabat İlçesi'nde bulunan ilköğretim yapılarının planları, mekânlar arası ilişkiler ve ilişki çözümlenmeleri şeması

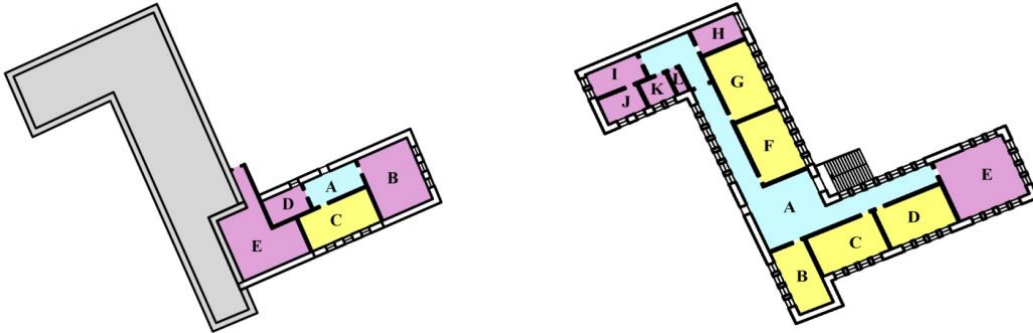
Kız Meslek Lisesi

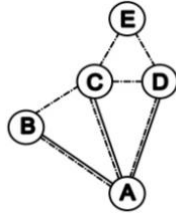
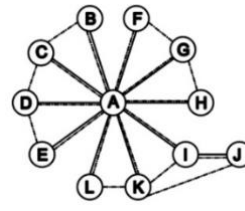


İnönü İlköğretim Okulu



Dumlupınar İlköğretim Okulu



**Zemin Kat Planı****1. Kat Planı**

İlkokullara ait planlar Boyabat İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü arşivinden (2019) alınarak şematize edilmiştir.



İncelenen eğitim yapılarına ait plan ve cephe şemalarının tipolojik olarak sınıflandırmasını gösteren toplu bilgiler Tablo 9'daki gibidir.

Tablo 9 İncelenen ilköğretim yapılarına ait plan ve cephe şemalarının tipolojik sınıflandırması

	KIZ MESLEK LİSESİ	İNÖNÜ İLKÖĞRETİM OKULU	DUMLUPINAR İLKÖĞRETİM OKULU
Plan Şeması	H Plan Şeması	H Plan Şeması	Serbest Plan Şeması (Z Plan)
Cephe Şeması	Orta Aks Girişli Yapılar	Orta Aks Girişli Yapılar	Köşe Aks Girişli Yapılar

Tartışma ve Sonuç

1908 yılında ortaya çıkan I. Ulusal Mimarlık akımı 1930'lara kadar egemen olmuştur. Osmanlı canlandırmacılığının (Neo-Osmanlı) hâkim olduğu bu dönemde temel amaç Osmanlı mimarisinden elde edilen sanatsal unsurları yeni inşaat teknikleri ile birleştirmek olmuştur (Bozdoğan, 2012). Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte yeni devletin mali olanakları ve zamanı az, gereksinimleri ise çoktu. Üretilmesi pahalı olan yapıyı uzun zaman isteyen mimarlık uygulamaları yapılamazdı. Ayrıca bütün bu mimarlık görevlerini üstlenecek mimarların sayısı da yetersizdi (Alsaç,1976). Bu yüzden Cumhuriyetin ilanından sonra başta Ankara olmak üzere diğer Anadolu şehirlerindeki okul binaları prototip tasarıma göre inşa edilmiştir. Bu okullar girişleri merkez eksen üzerinde olan ve her uçta üç pencerele bölmelerle cepheye çıkma yapan simetrik ve iki katlı bir tasarım, pencereler basık ve sivri kemerli olmak üzere geniş çıkmalı bir çatısı ile hepsi aynı plana dayalıydı (Bozdoğan, 2012).

1930'lardan sonra tek partili rejimin pekişip Cumhuriyet politikalarının sağlam bir şekilde yerleşmesi ile Osmanlı canlandırmacılığı hızlı bir şekilde terk edilmiş Modern hareket benimsenerek şehir ve köylerdeki prototip okulların üslubu değişmeye başlamıştır (Bozdoğan, 2012). Bu dönemde Türk mimarları bilinçli olarak batıya bakmaya başlamış ve mimarlıkta yalınlığı, ekonomikliği, rasyonelliği, fonksiyona uygunluğu öneren Bauhaus düşünceleri benimseyerek uygulamaya başlamıştır. Aynı zamanda dışarıdan getirilen Ernst Egli, Clemens Holzmeister gibi mimarların da benimsemiş oldukları bu düşünce karşısında artık eski biçimsel sembollerle mimarlık yapma çabasında olan ulusal mimarlık düşüncesine yer kalmamış, rasyonel-fonksiyoncu eğilimli mimarlık düşüncesi egemen olmaya başlamıştır. Süsle gösterişle uğraşmadan yeni konstrüksiyon yöntemlerini, yeni malzemeleri kullanarak çabuk ya da ucuz çözümler getirebiliyordu. 1940'lardan sonra bölgesel mimarlığa dönüş düşüncesi

ağırlık kazanarak İkinci Ulusal Mimarlık dönemi başlamıştır. Bu dönemdeki mimarlar ülkenin koşullarına uygun olarak yapıt vermeli düşüncesini savunuyorlardı. İklim koşullarına uygun geleneksel mimarlıkla bir bağ kurabilen doğal olarak yerli malzeme ve işçilikte oluşturulan bir mimari üsluba yönelinmiştir (Alsaç, 1976).

Bu bilgilere dayanarak Sinop, Boyabat ilçesinde yer alan Kız Meslek Lisesi (Eski Dumlupınar İlköğretim Okulu) ve İnönü İlköğretim Okulu Erken Cumhuriyet Dönemi mimarlığı etkisi altında tabanda dikdörtgen bir alan üzerine H plan tipi olarak inşa edilmiş eğitim yapılarındandır. Genel plan şeması içinde köşe kütlelerinin beden duvarlarından dışarıya taşırılması ile H plan tipi bir görünüm verilmiştir. Bu iki ilköğretim yapısı plan şeması olarak Denizli Gazi Mustafa Kemal İlkokulu, Afyon Cumhuriyet İlkokulu, Yozgat Cumhuriyet İlkokulu (Bozdoğan, 2012), Konya Gazi Mustafa Kemal ilkokulu, Konya Hakimiyet-i Milliye İlkokulu, Konya İsmet Paşa İlkokulu (Parlak, 2018), Konya Akşehir Cumhuriyet İlkokulu, Konya Kadınhanı İlkokulu (Özden Öner, 2019), Malatya Gazi ilkokulu (Çelemoğlu ve Atıcı, 2021; Sarı ve Umar, 2023), Denizli Acıpayam Cumhuriyet İlkokulu (Merkez Atatürk İlköğretim Okulu), Denizli Buldan Dört Eylül İlköğretim Okulu, Pamukkale Gazi İlkokulu (Yıldız, 2022), Sinop Ayancık Kurtuluş İlkokulu (Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu) (Atıcı, 2021), Düzce Orhan Gazi İlkokulu (Sahtiyancı ve Benli Yıldız, 2020), Uşak Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Gürsoy, 2019) ile benzerlik gösterip Gazi ve Latife Okulları'nın mimarı Mukbil Kemal Taş'ın çizdiği tip projeleri ile benzer plan özelliklerine sahiptir.

Kız Meslek Lisesi (Eski Dumlupınar İlköğretim Okulu) ve İnönü İlköğretim Okulu I. Ulusal Mimarlık Akımı özelliklerini yansıtmaktadır. Dumlupınar İlköğretim Okulu ise Erken Cumhuriyet dönemi tip projelerinden farklı olarak Z plan tipi olarak serbest bir plan şeması ile inşa edilmiştir. Dumlupınar İlköğretim Okulu geleneksel sivil mimari örneklerin var olduğu bir çevrede yer aldığından dolayı plan şemasının serbest bir şekilde ihtiyaçlara binaen şekillendiği anlaşılmaktadır. Plan ve cephe düzleminde simetri söz konusu değildir. Bazı mekânlara ulaşım mekân içinde mekân şeklinde olup sirkülasyon alanlarından direkt bir şekilde bağlantı bulunmamaktadır. Bu okulun plan şeması olarak Kız Meslek Lisesi (Eski Dumlupınar İlköğretim Okulu) ve İnönü İlköğretim Okulu'ndan bu yönüyle farklılık göstermektedir.

Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nde çok katlı olarak inşa edilen ilkokul yapılarının cephelerinde, katlar arasındaki ayrımı vurgulamak için yatay silmeler kullanılmıştır (Atıcı, 2021). Kız Meslek Lisesi (Eski Dumlupınar İlköğretim Okulu) ve İnönü İlköğretim Okulu'nda cephelerde kat ayrımını vurgulamak için silmelerin kullanıldığı görülmektedir. Bunun dışında çatı saçakları, basık kemerli ve sivri kemerli pencereler ön plana çıkmaktadır. Cephe elemanları olarak incelendiğinde Kız Meslek Lisesi ve İnönü İlköğretim Okulu'nun Erken Cumhuriyet Dönemi I. Ulusal Mimarlık akımına uygun olarak bir cephe düzenine sahip olduğu gözlenmektedir. İnönü İlköğretim Okulu'nun ön cephesinde girişin üzerinde balkon yer almaktadır.

Kız Meslek Lisesi ve İnönü İlköğretim Okulu çatı formu, cephe simetrisi ve orta akstan giriş özelliğiyle I. Ulusal Mimarlık Dönemi yapıları ile benzerlik göstermektedir. Bunun dışında I. Ulusal Mimarlık Dönemi'ndeki ilköğretim yapılarında giriş katlarda basık kemerli, üst katlar da ise sivri kemerli pencere şekilleri ön plana çıkmaktadır. Bu iki yapıda ise alt ve üst kat pencereleri basık kemerlidir. Alt kat pencereleri benzerlik sergilese de üst kat pencereleri farklılık göstermektedir. Kız Meslek Lisesi ve İnönü İlköğretim Okulları cephe karakteristikleri bakımından dönem üslubunun özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Dumlupınar İlköğretim Okulu cephe karakteristiği olarak diğer iki okuldan farklılık göstermektedir. Kız Meslek Lisesi ve İnönü İlköğretim Okulu'nda orta akstan giriş sağlanırken

Dumlupınar İlköğretim Okulu'nda köşe akstan giriş sağlanmaktadır. Dumlupınar İlköğretim Okulu'nun dikdörtgen pencerelere sahip olan cephesi ilkokul sade ve yalın özellik taşımaktadır.

Erken Cumhuriyet Dönemi ilköğretim politikasının temel hedefi kısa süre içerisinde okur-yazarlığı arttırmak ve yeni rejim ideolojisinin yaygınlaştırılarak geliştirilmesi olmuştur. Dolayısıyla farklı ölçek ve özelliklerde pek çok ilkokul binası tasarımı ve yapımına önem verilmiştir. Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nin şartları dâhilinde ağırlıklı olarak belli tip projeler oluşturulmuş ve uygulanmaya çalışılmıştır. Sinop, Boyabat İlçesi'nde bulunan Erken Cumhuriyet Dönemi (1920-1950) ilkokul yapıların ele alındığı bu çalışmada belirtilen tarih aralığında inşa edilmiş üç adet ilkokul binası tespit edilmiş ve bu okullar incelenmiştir. Bu dönemin Sinop Boyabat İlçesi'ndeki örnekleri, Kız Meslek Lisesi (Eski Dumlupınar İlköğretim Okulu), İnönü İlköğretim Okulu ve Dumlupınar İlköğretim Okulu'dur. Bu okullar ilçenin merkezi konumunda yer almaktadır. Günümüzde sadece Dumlupınar İlköğretim Okulu asli işlevine uygun olarak hizmet vermektedir. Yapılar H ve Z plan şeması ile orta ve köşe aks girişli cephe özelliği taşımaktadır. Ayrıca dönemin ana cephe karakterinden oluşmuş sade ve yalın çizgilere sahiptir.

Kaynakça

- Alpagut, L (2005). Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Ankara'daki Eğitim Yapıları, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- Alsaç, Ü (1976). Türkiye'deki Mimarlık Düşüncesinin Cumhuriyet Dönemindeki Evrimi. Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Trabzon.
- Atıcı, A (2021). Sinop-Ayancık'ta Erken Cumhuriyet Dönemi İlkokul Binası: Kurtuluş İlkokulu (Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu). Sanat Tarihi Dergisi, 30(1):435-455.
- Boyabat İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü arşivi, 2019.
- Bozdoğan, S (2012). Modernizm ve Ulusun İnşası Erken Cumhuriyet Türkiye'sinde Mimari Kültür. Metis Yayınları. İstanbul.
- Çalbay, Ö (2017). Kütahya-Simav çevresi Erken Cumhuriyet Dönemi eğitim yapıları ve Gökçeler Köyü İlkokulu koruma projesi. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Çelemeoğlu Ş, A Atıcı (2021). Erken Cumhuriyet Dönemi İlkokul Yapılarına Bir Örnek: Malatya Gazi İlkokulu. ANASAY (15): 125-144.
- Gürsoy, E (2019). Uşak'ta Erken Cumhuriyet Dönemi İlkokul Mimari Yapısı: Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 18(69):32-40.
- Işık, G (2010). Kayseri'de Erken Cumhuriyet Dönemi Eğitim Yapıları. Yüksek Lisans Tezi Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Kul, NF (2011). Erken Cumhuriyet Dönemi İlkokul Binaları. Mimarlık Dergisi, 360:66-71.
- Öner, GÖ (2019). Konya Merkez ve İlçelerinde Erken Cumhuriyet Dönemi Eğitim Yapıları. *Social Sciences*, 14(3):881-903.
- Özbek, Y (2013). Erken Cumhuriyet Döneminde (1923-1945) Kayseri'de Okul Yapıları. *Belleten* 77(278):275-276.
- Parlak Ö, Yıldız E (2017). Konya'da Erken Cumhuriyet Dönemi İlkokul Yapıları. *Türk İslam Medeniyeti Akademik Araştırma Dergisi*. 12(24):175-202.

- Parlak, Ö (2018). Birinci ulusal mimarlık dönemi yapı tipolojileri ve Konya'daki eğitim yapılarının analizi. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Sahtiyancı E, Benli Yıldız N(2020). Erken Cumhuriyet Dönemi İlkokul Yapılarına Akçakoca'dan Bir Örnek: Orhan Gazi İlkokulu. *Sanat Tarihi Dergisi*, 29(2):589-603.
- Sarı FZ, Umar N (2023). Geç Osmanlı ve Erken Cumhuriyet Dönemi Kamu Yapıları: Malatya Kenti Örneği. *Art-Sanat Dergisi*, (19): 415-445.
- Steadman, JP (1983). *Architectural Morphology, An Introduction to the Geometry of Building Plans*, London: Pion, U.K.
- Şahin, M (2019). "Atatürk Dönemi Okul Mimarisi", 9. *Uluslararası Atatürk Kongresi*, Amasya, s. 1483-1514.
- T.C. Sinop Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2013). Sinop Tarihi ve Kültür Envanteri.
- Yıldız, M (2022). Denizli'deki Erken Cumhuriyet Dönemi Okul Yapılarının Mimari Özelliklerine Genel Bir Bakış. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 9(3):964-996.

İnternet Kaynakları

<https://libdigitalcollections.ku.edu.tr/digital/collection/p21054coll3/id/8875/> 10.01.2023

<https://pbs.twimg.com/media/CwxvesVXEANnf9.jpg:large> 15.01.2023

<https://duzce.ktb.gov.tr/TR-211453/tarihi-orhangazi-ilkogretim-okulu.html> 10.02.2023

<http://wikimapia.org/29135848/tr/Gazi-Mustafa-Kemal-İlköğretim-Okulu> 12.02.2023

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Birinci Yazar %50,

İkinci Yazar %50, oranında katkı sağlamıştır.

Teşekkür

Makalenin inceleme ve değerlendirme aşamasında yapmış oldukları katkılardan dolayı editör ve hakem/hakemlere teşekkür ederiz.

Çatışma Beyanı

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Yayın Etiği Beyanı

Bu makalenin planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.